

WAS IST KUNST? DRAGOLJUB RAŠA TODOSIJEVIĆ

28. 6. – 17. 9. 2023

Galerie hlavního města Prahy

Dům U Kamenného zvonu

Staroměstské náměstí 13, Praha 1

út–ne 10–20 h

Dragoljub Raša Todosijević patří k první generaci jugoslávských konceptuálních umělců, kteří se obrátili proti státní – dominantně malířské – doktríně umělecké produkce, rozvíjené na tamějších akademiích od počátku šedesátých let. Je jednou ze zakladatelských osobností jugoslávské a srbské neo-avantgardy, která se v počátcích soustředila na kritiku modernistického uměleckého díla a uměleckého provozu. Todosijević se později obrací ke kritickému reinterpetování kontroverzních symbolů, jako je například svastika.

Výstava je členěna do oddílů, v nichž jednotlivá umělecká díla postupně vyprávějí příběh umění a tvorby jako takové. Zabývají se globálními podmínkami produkce a distribuce umění a v jisté míře předznamenávají obrat směrem k postmodernismu.

„Todosijevićova umělecká praxe je výzvou k zamyšlení nad tím, za jakých podmínek existuje umělecké dílo a umění vůbec. K tomu směřuje i otázka ‚Was ist Kunst?‘, odkazující na jeho ikonické dílo z roku 1978, která zároveň slouží jako název výstavy,“ říká kurátor výstavy Jakub Král.

Způsob, jakým je tato otázka zodpovězena, odráží nejen změnu uvnitř světa umění, ale také celosvětovou proměnu v oblasti šíření informací, výrazný odklon od klasických lineárních dějin vnímaných jako postupné překonávání předcházejících epoch a přesun těžiště zájmu směrem k dosud nedefinované, a proto obtížně uchopitelné současnosti.

Začátek výstavy ve druhém patře rámuje Todosijevićovo osobní nastavení kritérií toho, co bude napříště možné považovat za umělecké dílo. Když ve své performanci s názvem *Odluka kao umetnost* (Rozhodnutí jako umění) říká, že umění je otázkou rozhodnutí a tvůrčím impulsem se může stát jakákoli pohnutka umělecké dílo vytvořit, stává se relativistou a nomádem. V jedné z pozdějších performancí s názvem *Umetnost i istorija* (Umění a dějiny) několik hodin vyjmenovával zpaměti jména všech umělců, na které si dokázal vzpomenout, a demonstrativně k nim připojil i své jméno, aby celý tento rodokmen ve svůj prospěch demokratizoval. Předělem ve vyprávění příběhu Todosijevićova díla je monumentální textová instalace *Edinburského manifestu* – manifestace rozloučení s tradičním hodnotovým systémem světa umění. Nadále se pak Todosijević věnuje už

G TISKOVÁ ZPRÁVA HMP

pouze tvorbě jako umělecké produkci (například *Linií*) či produkci kritických idejí, které odkrývají ideologické základy uvnitř modernistického uměleckého díla. Zabývá se problémy, jako jsou tržní komodifikace či fyzická sakralizace uměleckého díla.

Todosijević se explicitně obrací k velkým postavám moderního umění, ale nevrací se, jak bychom mohli očekávat, k postavě Marcela Duchampa coby zakladatele konceptuální větve umění dvacátého století, ale naopak k Pablu Picassovi jako ke ztělesnění života a díla geniálního Umělce. V sérii *Zovem se Pablo Pikaso* (Jmenuji se Pablo Picasso) Todosijević v zásadě přemaloval cyklus Picassových ženských portrétů. Tímto gestem totálního přivlastnění Picassovy apartní portrétní malby se kriticky obrací k počátku kultu velkého geniálního umělce, který se stává celosvětově ctěnou osobností, za niž se takto Todosijević sám podvratně prohlašuje. V další sérii s názvem *Depresivna apstrakcija* (Depresivní abstrakce) konfrontuje umění klasického evropského modernismu s „vývojově nižší“ formou abstraktního umění, kterou sám stvořil a kterou prohlašuje za svým způsobem orientální. Závěr vyprávění o Todosijevićově praxi tvoří monumentální instalace s názvem *Gott liebt die Serben* (Bůh miluje Srby), jež ilustruje další stěžejní téma výstavy, kterým jsou možnosti čtení symbolů. Jejich významy se v naší minulosti ustálily, ale v současnosti se rozpíjejí, a tím nabízejí radikální aktualizaci tváří v tvář hluboké proměně světa.

Zkušenost naprosté tekutosti, s níž se svět vyvíjí, v umělecké praxi Raši Todosijeviče rozostřila hranici mezi čtením symbolu v jeho díle, a to na specifickém příkladu svastiky, která symbolizuje totalitní politické myšlení první poloviny dvacátého století. Ať tak či onak, Todosijević nás, podobně jako jiná umělecká uskupení pocházející z regionu bývalé Jugoslávie, ponechává opuštěné s našimi pochybami, co vlastně takový symbol vytržený mimo kontext může znamenat. Může se tak dost dobře stát, že tento symbol bude, pokaždé zcela jinak, odpovídat na otázky, které budeme vůči umění a našemu světu a současnosti vznášet.

„Výstava tak z principu není klasickou retrospektivou, i když zásadní momenty a strategie Todosijevičova díla v úplnosti prezentuje. A stejně jako autor sám přistupuje k vyprávění obecných dějin i dějin umění specifickým způsobem, tak i my jsme si dovolili zacházet s jeho dílem interpretačně a pokusili se aktualizovat některé symboly, taktiky a koncepce, které v něm jsou stále živé a naléhavé právě pro dnešní svět,“ uzavírá Jakub Král.

G TISKOVÁ ZPRÁVA HMP

Autor koncepce a kurátorka výstavy: Jakub Král

Architektonické řešení: Matěj Smrkovský

Grafické řešení: Studio Zdaar (David Šrot a Kryštof Novák)

Výstava se koná pod záštitou ministra kultury Mgr. Martina Baxy.

Výstavní program Galerie hlavního města Prahy je podporován Ministerstvem kultury České republiky.

Mediální partneři: Art&Antiques, ArtMap, Artalk, Flash Art, A2, Artiki, Revolver Revue, Artyčok.tv, protisedi.cz, Radio 1, Český rozhlas Radio Wave

Vstupné: 150 Kč plné (dospělí) / 60 Kč snížené (studenti) / 20 Kč seniorské

Kontakt pro novináře:

Michaela Vrchotová

+420 725 818 721

vrchotova@ghmp.cz

Další informace:

www.ghmp.cz

www.facebook.com/ghmp.cz

www.instagram.com/ghmp.cz

Galerie hlavního města Prahy je jednou z nejvýznamnějších galerií v České republice, která se ve své výstavní činnosti zaměřuje zejména na moderní a současné umění. Shromažďuje, ochraňuje a odborně zpracovává umělecké sbírky hlavního města Prahy. V současné době GHMP vystavuje v sedmi objektech: v Domě U Kamenného zvonu, v Městské knihovně – 2. patro, v Colloredo-Mansfeldském paláci, v Domě fotografie, v Bílkově vile, v Zámku Troja a v Domě Františka Bílka v Chýnově.

DOPROVODNÝ PROGRAM

Komentované prohlídky:

čt 29. 6. 2023, 18 hodin

s Dragoljubem Rašou Todosijevičem

čt 27. 7. 2023, 18 hodin

s kurátorem Jakubem Králem

st 6. 9. 2023, 18 hodin

s kurátorem Jakubem Králem

Procházka akční Prahou v okolí Staroměstského náměstí

st 30. 8. 2023, 17 hodin

Pavčina Morganová je historička umění a kurátorka, vedoucí Vědecko-výzkumného pracoviště pro dějiny umění na AVU. Je autorkou knihy *Procházka akční Prahou / Akce, performance, happeniny 1949–1989* (VVP AVU 2014). Procházka začne u pokladny Domu U Kamenného zvonu.

Karel Veselý: Na hraně. Symboly totalitních režimů v populární hudbě

st 13. 9. 2023, 18 hodin

Sál Domu U Kamenného zvonu

V rámci doprovodného programu k výstavě Dragoljuba Raši Todosijeviče uvede hudební publicista a spisovatel Karel Veselý poslechovou přednášku o nejednoznačném používání symbolů totalitních režimů různými umělci a kapelami. Proč v punkové módě hraje významnou roli svastika, jak Laibach používají symboly slovinského fašismu a patří blackmetalové kapely skutečně do neonacistické scény? Přednáška se bude ptát, kde se bere fascinace symboly totality a jak umělci, kteří je používají, balancují na hraně zákona nebo morálky. Karel Veselý je autorem několika knih o současné populární hudbě (*Hudba ohně, Všechny kočky jsou šedé*) a spolupracuje s médii jako je Aktuálně.cz, Full Moon nebo A2.

EDUKAČNÍ PROGRAM

Sobotní výtvarné workshopy

Edukační aktivity

Sobotní výtvarné workshopy

so 23. 9. 2023, 13–18 h

Co je umění?

Dům U Kamenného zvonu

so 7. 10. 2023, 13–18 h

Slovem, textem, obrazem, symbolem...

Dům U Kamenného zvonu

Výtvarné dílny pro dospělé a seniory / integrační a mezigenerační programy

Rezervace nutná: eva.pejchalova@ghmp.cz

čt 31. 8. 2023, 15–18 h

Symboly a významy v obraze

Edukační centrum

Colloredo-Mansfeldský palác

čt 7. 9. 2023, 15–18 h

Akvarely a deníky

Edukační centrum

Colloredo-Mansfeldský palác

ne 3. 9. 2023, 11–14 h

Symboly a významy v obraze

Edukační centrum

Colloredo-Mansfeldský palác

ne 10. 9. 2023, 11–14 h

Akvarely a deníky

Edukační centrum

Colloredo-Mansfeldský palác

ne 3. 9. 2023, 15–18 h

Symboly a významy v obraze

Edukační centrum

Colloredo-Mansfeldský palác

ne 10. 9. 2023, 15–18 h

Akvarely a deníky

Edukační centrum

Colloredo-Mansfeldský palác

Pro termíny workshopů a nabídku dalších edukačních aktivit zaměřených na ostatní cílové skupiny, jako jsou například znevýhodnění návštěvníci nebo rodiče s dětmi na rodičovské dovolené, sledujte ghmp.cz/edukace.